

Chambre des Représentants

SESSION 1955-1956.

21 JUIN 1956.

PROJET DE LOI

établissant le statut des autoroutes.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES TRAVAUX PUBLICS (1)

PAR M. BECQUEVORT.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le Ministre des Travaux Publics et de la Reconstruction a fait un bref exposé liminaire. La Belgique aura dans un proche avenir un réseau d'autoroutes : Bruxelles-Ostende; Anvers-Frontière allemande; Bruxelles-Namur; Bruxelles-Liège. Il est donc opportun de doter ces routes d'un statut propre. L'autoroute n'est pas une route ordinaire; elle est exclusivement réservée à la circulation des véhicules automobiles.

Le Ministre a insisté sur l'importance des articles 6 et 10 du projet. L'article 6 confère au Roi le pouvoir d'établir des zones d'une largeur de 150 mètres pour l'aménagement des autoroutes. Avant la construction de celles-ci, on ne pourra ériger des constructions dans ces zones, ni y effectuer d'autres travaux. Cette disposition évitera à l'État l'obligation de procéder par la suite à des expropriations onéreuses.

L'article 10 donne au Roi la faculté d'arrêter des règlements relatifs à la construction, les plantations, etc. *dans des zones de dégagement* qui ne peuvent pas dépasser 30 mètres à partir des limites de l'autoroute. Cette disposition est instituée en vue de la conservation, de la beauté.

(1) Composition de la Commission :

A. — Membres titulaires : MM. Brunfaut, président; Behogne, Bijneus, De Nolf, De Taeye, Gillès de Pélichy, Jacques (Mathieu), Lambotte, Moriau, Van den Daele, Verboven, Wirix. — Bonjean, De Keuleneir, Hicquet, Juste, Martel, Peeters (Justin), Rommée, Sainte, Thys, Toubeau. — Becquevort, Lahaye.

B. — Membres suppléants : MM. Delwaide, Kofferschläger, Mertens, Nossent, Van Acker (Benoît), Van Goey. — Bertelson, Cugnon, Deconinck, Detière, Paque. — Cornet.

Voir :

545 (1955-1956) :

— N° 1 : Projet transmis par le Sénat.

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1955-1956.

21 JUNI 1956.

WETSONTWERP

tot vaststelling van het statuut der autosnelwegen.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
OPENBARE WERKEN (1). UITGEBRACHT

DOOR DE HEER BECQUEVORT.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

De Minister van Openbare Werken en van Wederopbouw heeft een korte inleidende uiteenzetting gegeven. België zal in de naaste toekomst over een net autosnelwegen beschikken : Brussel-Oostende; Antwerpen-Duitse grens; Brussel-Namen; Brussel-Luik. Het is dan ook wenselijk aan die wegen een eigen statuut te geven. Een autosnelweg is geen gewone weg; hij is uitsluitend bestemd voor het verkeer van motorrijtuigen.

De Minister heeft de nadruk gelegd op het belang van de artikelen 6 en 10 van het ontwerp. Bij artikel 6 wordt aan de Koning de macht verleend om stroken vast te stellen met een breedte van 150 meter voor de aanleg van autosnelwegen. Vóór de aanleg van die wegen mogen binnen die stroken geen bouwwerken worden opgetrokken, noch andere werken uitgevoerd. Die bepaling ontlast de Staat van de verplichting later tot dure onteigeningen over te gaan.

In artikel 10 wordt de Koning ertoe gemachtigd verordeningen vast te stellen met betrekking tot de bouwwerken, beplantingen, enz. *binnen vrije stroken* die niet breder mogen zijn dan 30 meter, te rekenen van de grens van de autosnelweg. Die bepaling werd in het ontwerp ingevoegd

(1) Samenstelling van de Commissie :

A. — Leden-titularissen : de heren Brunfaut, voorzitter; Behogne, Bijneus, De Nolf, De Taeye, Gillès de Pélichy, Jacques (Mathieu), Lambotte, Moriau, Van den Daele, Verboven, Wirix. — Bonjean, De Keuleneir, Hicquet, Juste, Martel, Peeters (Justin), Rommée, Sainte, Thys, Toubeau. — Becquevort, Lahaye.

B. — Plaatsvervangende leden : de heren Delwaide, Kofferschläger, Mertens, Nossent, Van Acker (Benoît), Van Goey. — Bertelson, Cugnon, Deconinck, Detière, Paque. — Cornet.

Zie :

545 (1955-1956) :

— N° 1 : Ontwerp overgemaakt door de Senaat.

de la viabilité et de la possibilité d'élargissement de la voie. La publicité sera, en principe, interdite dans ces zones.

Quelques questions ont été posées au Ministre.

1°) Un commissaire a demandé que les expropriations qui seront nécessaires pour établir les autoroutes aillent de pair avec l'établissement des plans de remembrement. Les autoroutes auront notamment pour effet de scinder des exploitations agricoles. De ce fait, les agriculteurs ne pourraient plus accéder à leurs terres que par des détours excessivement longs. Le même commissaire demande si ces plans de remembrements pourront être établis pour des superficies de moins de 50 hectares, ce qui sera le plus souvent le cas.

Le Ministre a répondu qu'il avait pris langue à ce sujet avec son collègue de l'Agriculture. Celui-ci lui a certifié qu'il accorderait une priorité absolue à ces cas. Le remembrement est nécessaire non seulement au point de vue économique, mais également au point de vue de la sécurité des autoroutes. Pour ce qui est des exploitations de moins de 50 hectares, il estime que le remembrement peut également être effectué, et il promet de demander confirmation à ce sujet à son collègue de l'Agriculture.

2°) Un autre Commissaire a demandé si les accès aux autoroutes tombent aussi sous l'application du statut. Le Ministre a répondu qu'il en était bien ainsi pour autant que ces accès soient énumérés dans un arrêté royal.

3°) Un troisième commissaire a estimé que les autoroutes ne peuvent pas être trop éloignées des centres urbains. Il cite l'exemple des Etats-Unis à l'appui. Le Ministre répond qu'en effet, les autoroutes débouchent dans les centres aux U. S. A., mais qu'il ne peut en être question en Belgique. Mais il envisage d'améliorer la circulation vers les centres urbains par d'autres moyens.

4°) Un quatrième commissaire a demandé s'il existait un projet d'autoroute vers le Nord (Breda). Le Ministre a répondu affirmativement, mais l'exécution de ce projet n'est pas envisagée dans un avenir proche; toutefois, un projet existe pour élargir la route existante.

5°) Un cinquième commissaire a estimé que plusieurs dispositions du projet allaient à l'encontre des prérogatives des communes. Le Ministre a répondu que le problème des autoroutes est un problème national. Il a ajouté que le projet était à l'étude depuis 5 années.

6°) Le Président a rompu une lance pour la réglementation de la circulation sur les autoroutes. Il a observé que les poids lourds entravent considérablement la circulation ou bien présentent un grave danger pour les autres usagers. Il serait préférable de faire circuler les camions sur les routes ordinaires.

Le Ministre a répondu qu'il ne pouvait être question d'interdire les autoroutes aux camions. L'autoroute Anvers-frontière allemande sera d'intérêt principalement économique, destiné au transport de marchandises. Mais il envisage la création de chaussées supplémentaires réservées au trafic lourd, le long de la route Bruxelles-Boom-Anvers.

met het oog de instandhouding, het uitzicht, de berijdbaarheid en de mogelijkheid tot verbreding van de weg. Publieciteit zal, in beginsel, binnen die stroken verboden zijn.

Enkele vragen werden aan de Minister gesteld :

1°) Een Commissielid vroeg dat de onteigeningen, nodig voor het aanleggen van de autosnelwegen, gepaard zouden gaan met het opmaken van de ruilverkavelingsplannen. De autosnelwegen zullen o.m. tot gevolg hebben dat landbouwbedrijven worden gesplitst. Daaruit volgt dat de landbouwers niet meer hun gronden kunnen bereiken, tenzij langs een overdreven lange omweg. Hetzelfde lid vroeg of de ruilverkavelingsplannen kunnen worden opgemaakt voor oppervlakten van minder dan 50 hectaren, die het meest voorkomen.

De Minister antwoordde dat hij dienaangaande overleg heeft gepleegd met zijn collega van Landbouw. Deze heeft hem de verzekering gegeven dat hij aan bedoelde gevallen een volstrekte voorrang zal verlenen. De ruilverkaveling is noodzakelijk, niet alleen uit economisch oogpunt, maar ook met het oog op de veiligheid van de autosnelwegen. Wat de bedrijven met minder dan 50 hectaren betreft, was hij van oordeel dat de ruilverkaveling ook daar mogelijk is en hij beloofde aan zijn collega van Landbouw de bevestiging daarvan te vragen.

2°) Een ander Commissielid vroeg of de toegangswegen tot de autosnelwegen ook onder de toepassing van het statuut vallen. De Minister antwoordde dat dit wel degelijk het geval is, voor zover die toegangswegen opgenoemd zijn in een koninklijk besluit.

3°) Een derde Commissielid was van oordeel dat de autosnelwegen niet te ver van de agglomeraties mogen verwijderd zijn. Tot staving haalde hij het voorbeeld aan van de Verenigde Staten. De Minister antwoordde dat de autosnelwegen in de U. S. A. inderdaad in de agglomeraties uitmonden, maar dat daarvan in België geen sprake kan zijn. Maar hij is van plan het verkeer naar de agglomeraties met andere middelen te verbeteren.

4°) Een vierde commissielid stelde de vraag of er een ontwerp van autosnelweg naar het Noorden (Breda) bestaat. De Minister antwoordde bevestigend, doch de uitvoering van dit ontwerp wordt voor een nabije toekomst niet overwogen; er bestaat echter een ontwerp om de bestaande weg te verbreden.

5°) Een vijfde commissielid betoogde dat verscheidene bepalingen van het ontwerp in strijd zijn met de prerogatieven van de gemeenten. De Minister antwoordde dat de autosnelwegen een nationaal probleem zijn. Hij voegde hieraan toe, dat het ontwerp reeds sedert 5 jaar ter studie lag.

6°) De Voorzitter brak een lans ten gunste van de regeling van het verkeer op de autosnelwegen. Hij merkte op dat de zware wagens in aanzienlijke mate het verkeer belemmeren of wel een ernstig gevaar opleveren voor de andere weggebruikers. Het ware verkieslijk de vrachtwagens op gewone wegen te laten rijden.

De Minister antwoordde dat er geen sprake kan zijn van de autosnelwegen aan de vrachtwagens te onttrekken. De autosnelweg Antwerpen-Duitse grens zal een hoofdzakelijk economisch belang hebben en zal bestemd zijn voor het vervoer van handelswaren. Hij overweegt echter het aanleggen van bijkomende steenwegen, voorbehouden aan het zwaar verkeer, langsheen de weg Brussel-Boom-Antwerpen.

Discussion des articles.

L'article premier est adopté.

L'article 2 est adopté moyennant une observation au sujet du texte néerlandais.

A l'article 3, un commissaire demande quelle sera la responsabilité des communes en cas d'accidents sur les autoroutes. Le Ministre répond que, puisque les attributions communales sont levées en l'occurrence, leur responsabilité est également levée. En ce qui concerne les épreuves sportives, il ne peut s'agir que de courses automobiles.

Interpellé au sujet de l'article 4, le Ministre déclare qu'il s'applique uniquement au domaine de l'Etat. Il précise qu'une double autorisation pour déroger à l'interdiction de bâtir est nécessaire : une autorisation pour acheter le terrain, et une autorisation pour construire. Selon le droit commun, cette dernière autorisation est délivrée par l'autorité communale. Selon l'article, c'est le Ministre qui donne l'autorisation. D'autre part, l'installation de canalisations et autres occupations du domaine public, est interdite par l'article 4.

Sur insistance d'un commissaire, le Ministre déclare qu'il informera les communes de ses projets de construction d'autoroutes.

Un autre membre a demandé au Ministre quelle sera sa politique en matière de stations distributrices d'essence. Le Ministre a répondu qu'il compte limiter les stations, à raison d'une par 25 km minimum; et qu'il compte procéder par voie d'adjudications publiques. Un commissaire voudrait que les stations ne soient pas placées le long des autoroutes, mais en dehors du domaine de l'autoroute. Le Ministre déclare ne pas pouvoir le suivre dans cette voie, car une telle manière de procéder serait vexatoire pour les automobilistes; les stations seront établies de préférence aux points d'accès et de sortie des autoroutes. Quant à l'aspect esthétique des stations, il déclare que des conditions sévères seront prévues dans les cahiers des charges.

A l'article 5, un membre demande quels sont les droits des riverains, hormis le droit d'accès. Le Ministre répond que ce sont les droits de vue et d'écoulement des eaux. Il précise que les droits acquis seront de toute évidence indemnisés.

A l'article 6, le même membre introduit un amendement libellé comme suit :

« Ajouter à l'article 6 un § 5 : Le propriétaire intéressé peut, dans les trois mois à partir du refus dont il est question au § 2 par lettre recommandée, requérir de l'Etat d'acheter la parcelle dans les 12 mois. Si le prix d'achat est contesté, l'acquisition se fera selon la procédure prévue en matière d'expropriation pour cause d'utilité publique. »

Ce membre fait observer qu'à la suite de l'article 6, la propriété est immobilisée pendant un laps de temps plus ou moins long. Or, le propriétaire peut éprouver le besoin de vendre.

Le Ministre déclare qu'il ne peut accepter l'amendement. Il permettrait des fraudes. Au reste la situation incriminée n'est pas exceptionnelle. Mais il ajoute qu'il est disposé à ordonner l'expropriation, lorsque des motifs sérieux sont

Bespreking der artikelen.

Het eerste artikel wordt aangenomen.

Artikel 2 wordt aangenomen na een opmerking over de nederlandse tekst.

In verband met artikel 3 vraagt een commissielid welke de verantwoordelijkheid van de gemeenten zal zijn bij ongevallen op de autosnelwegen. De Minister antwoordt dat aangezien de gemeentebevoegdheden opgeheven zijn, hun verantwoordelijkheid eveneens opgeheven is. Er mogen, wat de sportwedstrijden betreft, slechts autowedstrijden ingericht worden.

Op een vraag betreffende artikel 4, verklaart de Minister, dat dit artikel slechts geldt voor het Staatsdomein. Hij zegt nader dat een dubbele vergunning nodig is om te bouwen : een machtiging om de grond te kopen en een vergunning om te bouwen. Volgens het gemeen recht wordt deze laatste vergunning afgegeven door de gemeenteoverheid. Krachtens dit artikel is het de Minister die de vergunning verleent. Daarenboven is het aanleggen van riolen en andere inbe-zitnemingen van het openbaar domein verboden bij artikel 4.

Op aandringen van een commissielid verklaart de Minister dat hij de gemeenten over zijn ontwerpen inzake aanleg van autosnelwegen zal inlichten.

Een ander lid heeft aan de Minister gevraagd welke zijn politiek zou zijn inzake benzinstations. De Minister antwoordde dat hij van plan is het getal dezer stations te beperken naar rato van een station per 25 km minimum; en dat het ook in zijn bedoeling ligt over te gaan tot openbare aanbestedingen. Een commissielid wenste dat deze stations niet langs de autosnelwegen zouden geplaatst worden, doch buiten het gebied der autosnelwegen. De Minister verklaart hem in deze zin niet te kunnen volgen daar een dergelijk procédé plagerig zou zijn voor de autobestuurders; de stations zullen worden aangelegd bij voorkeur bij de toegangsen uitgangspunten der autosnelwegen. Wat het esthetisch aspect dezer stations betreft, verklaart hij dat strengere voorwaarden in de lastenkohieren zullen worden voorzien.

Bij artikel 5 vraagt een lid welke, buiten het toegangsrecht, de rechten zijn van de aangelanden. De Minister antwoordt dat hier bedoeld worden het recht van uitzicht en het recht van afwatering. Hij verklaart dat de verworven rechten in ieder geval zullen vergoed worden.

Bij artikel 6 dient hetzelfde lid een amendement in, dat als volgt luidt :

« Aan artikel 6 een § 5 toevoegen : De betrokken eigenaar kan, binnen drie maanden te rekenen van de weigering waarvan sprake in § 2, bij ter post aangetekend schrijven van de Staat vorderen dat hij binnen een termijn van 12 maanden het perceel aankoopt. Ontstaat er betwisting over de aankoopprijs, dan geschiedt de aankoop volgens de procedure die geldt inzake onteigening ten algemenen nutte ».

Dit lid merkt op dat, ingevolge artikel 6, de eigendom gedurende een min of meer lange tijd wordt geïmmobiliseerd. Nu kan de eigenaar behoefte gevoelen om te verkopen.

De Minister verklaart dat hij dit amendement niet kan aanvaarden. Daardoor wordt mogelijkheid tot bedrog geschapen. Overigens is de gewraakte toestand niet uitzonderlijk. Maar hij voegt er aan toe dat hij bereid is bevel te

présentés; par exemple, lorsqu'un ouvrier devrait vendre un lopin de terre pour construire une maison.

L'amendement est repoussé par 12 voix contre 10.

Un membre voudrait qu'à cet article et dans les autres, le mot : « verlof » soit remplacé par le mot « toelating ». Il retire son amendement, la Commission estimant que ce mot est correct.

L'article est adopté par 12 voix et 10 abstentions.

L'article 7 est adopté.

A l'article 8, un membre introduit un amendement libellé comme suit : « Ajouter à l'article un alinéa 4 : Les propriétaires des parcelles visées sont informés individuellement par l'administration communale. »

Le Ministre repousse cet amendement. La procédure ordinaire de commodo et incommodo est suffisante.

L'amendement est repoussé par 12 voix contre 9. L'article est adopté par 12 voix et 9 abstentions.

L'article 9 est adopté.

A l'article 10, un membre demande au Ministre de donner les mêmes assurances quant à son intention d'informer les communes qu'à l'article 4. Le Ministre acquiesce.

Il déclare en outre, répondant à un autre membre, que les zones de 30 mètres s'étendent en dehors du domaine de l'Etat, à partir des limites de l'autoroute.

Les articles 11 et 12 sont adoptés.

A l'article 13, la Commission a marqué son accord sur une modification de forme au texte néerlandais.

L'ensemble du projet est adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,

R. BECQUEVORT.

Le Président,

F. BRUNFAUT.

geven tot onteigening, wanneer daartoe ernstige gronden bestaan; bij voorbeeld, wanneer een arbeider een lapje grond moet verkopen om een huis te kunnen bouwen.

Het amendement wordt met 12 tegen 10 stemmen verworpen.

Een lid wenst dat in dit en de andere artikelen het woord « verlof » wordt vervangen door het woord « toelating ». Daar de Commissie oordeelt dat de bestaande tekst juist is, trekt hij zijn amendement in.

Het artikel wordt aangenomen met 12 stemmen en 10 onthoudingen.

Artikel 7 wordt aangenomen.

Bij artikel 8 dient een lid een amendement in, dat als volgt luidt : « Aan het artikel een lid 4 toevoegen : De eigenaars van bedoelde percelen worden individueel door het Gemeentebestuur op de hoogte gebracht. »

De Minister wijst dit amendement af. De gewone procedure inzake onderzoek « de commodo en incommodo » volstaat.

Het amendement wordt verworpen met 12 tegen 9 stemmen. Het artikel wordt aangenomen met 12 stemmen en 9 onthoudingen.

Artikel 9 wordt aangenomen.

Bij artikel 10 vraagt een lid dat de Minister hier, nopens zijn bedoeling om de gemeenten in te lichten, dezelfde verzekeringen zou geven als bij artikel 4. De Minister stemt daarin toe.

In antwoord op de vraag van een ander lid verklaart hij verder, dat de stroken van 30 meter buiten het Rijksdomein liggen, te rekenen van de grenzen van de autosnelweg.

De artikelen 11 en 12 worden aangenomen.

Bij artikel 13 was de Commissie het eens met een wijziging van de vorm van de nederlandse tekst.

Het ontwerp in zijn geheel wordt eenparig aangenomen.

De Verslaggever,

R. BECQUEVORT.

De Voorzitter,

F. BRUNFAUT.